

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA HEVOSEN LANNAN HYÖTYKÄYTÖSTÄ / 25.1.2016

vastaajina maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön ja Luonnonvarakeskuksen asiantuntijat

Tutustu myös Luonnonvarakeskuksen artikkeliin *Lannanpoltto ei ratkaise kaikkien tallien jätehuoltoa* (14.01.2016) www.luke.fi/leia/lannanpoltto-ei-ratkaise-kaikkien-tallien-jatehuoltoa/

1. Voiko hevosenlanta polttaa?

Hevosenlanta voidaan polttaa, mutta sen polttamiseen sovelletaan jätteenpolttamisesta annettua valtioneuvoston asetusta (151/2013). Jätteenpolttoasetus on EU:n teollisuuden päästöjä koskevan Euroopan parlamentin ja Neuvoston direktiivin (ns. IE-direktiivi 2010/75/EY) jätteenpoltoa koskeva täytäntöönpanosäädös. Eli käytännössä hevosenlannan polttoon pitää soveltaa IE-direktiiviin pohjautuvaa jätteenpolttoasetusta. Muulla tavoin ei hevosenlanta voi EU:n sivutuoteasetuksen mukaan polttaa.

2. Onko totta, että hevosenlannan polttaminen on jo nyt sallittua tiettytyyppisissä polttolaitoksissa?

Lannan poltto on sallittu jätteenpolttolaitoksissa, jotka täyttävät IE-direktiivin vaatimukset. Käytännössä tällaisia laitoksia ovat isot jätteen polttoon suunnitellut polttolaitokset. Sen sijaan lannan pienpoltto tavanomaisissa polttouuneissa ei ole tällä hetkellä mahdollista EU-lainsäädännöstä johtuen.

3. Miksi EU-lainsäädäntö estää polttamisen? Aiheuttaako hevosenlannan polttaminen joitakin ympäristöön tai terveyteen liittyviä ongelmia?

EU-lainsäädännön taustalla on polton osalta huoli savukaasupäästöistä.

4. Millaisia erilaisia tapoja on hyödyntää lannan energiaa?

- 1) lanta voidaan polttaa jätteenpolttolaitoksissa ja rinnakkaispolttolaitoksissa, jolloin energia otetaan talteen
- 2) lannan energian talteenotto biokaasulaitoksissa
- 3) pyrolyysi
- 4) kompostointi

5. Miksi hevosenlanta kannattaisi hyödyntää energiantuotannossa? Eikö se ole myös hyvää lannoitetta?

Tarvitaan erilaisia vaihtoehtoja. Puupohjaisten kuivikkeiden käyttö hankaloittaa mädätystä ja lannoitekäyttöä.

Jätehuollossa ja laajemmin materiaalitaloudessa omaksutun etusijaperiaatteen mukaan tulee noudattaa seuraavaa järjestystä: kierrätys, hyödyntäminen aineena, hyödyntäminen energiana.

6. Mikä on hevosenlannan energiakäytön tilanne Suomessa tällä hetkellä? Kuinka monta polttolaitosta on toiminnassa?

Vain Fortum Oy:n Järvenpään voimalaitos hyödyntää hevosenlanta polttoaineena jätteen rinnakkaispolttokattilassa. Fortumin HorsePower-hankkeen lisäksi Vapo on tehnyt hevosenlannan koepolttoja Salon ja Forssan kattiloissaan.

7. Millainen taloudellinen menetys polttokielto Suomelle on eli kuinka paljon energiaa hevosenlannan polttamisesta voitaisiin todellisuudessa saada?

Kansantaloudellisesti hevosenlannan poltolla ei ole merkitystä. Yksittäisen tallin kohdalla se voisi olla taloudellisesti hyvä vaihtoehto.

8. Onko Suomi pyrkinyt edistämään hevosenlannan polttamisen sallimista EU:ssa?

Suomi esitti jo IE-direktiiviehdotuksen käsittelyn alkuvaiheessa 2008–2009, että jätteenpolton vaatimuksia ei tulisi jatkossa ulottaa lantaan eikä eräisiin muihin maataloudesta peräisin oleviin luonnonmukaisiin, vaarattomiin eläinperäisiin aineksiin. Suomi ei kuitenkaan saanut tukea näkemykselleen muilta jäsenmailta eikä komissiolta.

Vuoteen 2009 mennessä direktiivimuutosta käsiteltiin Euroopan neuvoston ympäristöryhmässä 15 kertaa, ja jätteenpoltto-osa oli esillä kolme kertaa. Suomi esitti joka kerta kantanaan, että ”jätteenpolton vaatimuksia ei tulisi jatkossa ulottaa lantaan, eikä eräisiin maataloudesta peräisin oleviin luonnonmukaisiin vaarattomiin eloperäisiin aineksiin, joita voidaan käyttää energiantuotannossa menetelmin, joista ei aiheudu vaaraa tai haittaa ihmisen terveydelle tai ympäristölle.” Muut maat eivät tukeneet Suomen ehdotusta ja komissio ei ollut halukas muuttamaan säädöksen soveltamisalaa.

9. Miksi muut maat eivät tukeneet Suomen ehdotusta? Esim. Ruotsi?

Ruotsilta kysyttäessä vastausta ei saatu.

10. Tulkitseeko Suomi direktiivejä eri tavalla kuin muut EU-maat? Onko polttaminen sallittua muissa EU-maissa?

Suomi ei tulkitse. Polttaminen ei ole sallittua EU:ssa tavanomaisissa polttolaitoksissa.

Ympäristöministeriö on vuonna 2008 selvittänyt lannanpolton tilannetta muissa maissa ympäristöviranomaisilta ja asiantuntijoilta kolmeen kertaan. Maa- ja metsätalousministeriö on vuonna 2015 selvittänyt Saksan ja Itävallan tilannetta. Fortum on teettänyt Hammarström ja Puhakka lakiasiantoimistolla selvityksen Ruotsin tilanteesta 2015. Kyseisten selvitysten mukaan muiden EU-maiden lainsäädännössä sovelletaan hevosenlannan polttoon EU:n jätteenpolttolainsäädäntöä.

Suomessa EU:n moderni lannanpoltto sääntelevä direktiivi on pantu täytäntöön sellaisenaan jätteenpoltosta annetulla valtioneuvoston asetuksella. Lannanpolton osalta ei siten tulkita EU-lainsäädäntöä väärin. On kuitenkin mahdollista, että joissakin EU maissa lainsäädäntöä katsotaan niin sanotusti läpi sormien. Esimerkiksi Saksassa pienessä mittakaavassa valmistetaan lannasta pellettejä lannoitekäyttöön, joita sitten tiettävästi myös poltetaan. Ruotsissa lantaa poltetaan muutamissa laitoksissa (n. 10 tallia 30 000sta), jotka eivät täytä jätteenpolton vaatimuksia. Polttaminen perustuu kuntien viranomaisten tulkintoihin, jotka ovat lainvastaisia Ruotsissa.

11. Onko muiden eläinten lannan polttaminen sallittua?

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 eli ns. sivutuoteasetuksen mukaan hevosenlantaa saa polttaa ainoastaan jätteenpolttolaitoksissa ja rinnakkaispolttolaitoksissa. Vuonna 2014 muutettiin komission asetusta (EU) N:o 142/2011 niin, että siipikarjan lannan käytön polttoaineena tilatason laitoksissa sallittiin. Poltto-olosuhteita ja savukaasujen puhdistamista koskevat vaatimukset pysyvät jätteenpolton vastaavien vaatimusten tasolla, mutta seurantavelvoitteet poistuvat eli käytännössä tämä ei edistä siipikarjanlannan polttoa tilatasolla erityisesti siksi, koska asetuksen mukaan sallitaan polttoaineena käyttäminen vain tilan omassa tuotannossa syntyvälle siipikarjanlannalle. Siipikarjanlantapolttoaineen toimittaminen toisella tilalla olevalle polttolaitokselle ei ole sallittua.

12. Mitä tapahtuisi, jos Suomi ei noudattaisi EU:n lainsäädäntöä?

Jos Suomi poikkeaisi EU lainsäädännön vaatimuksista, EU voisi asettaa Suomelle seuraamuksia. Voisimme joutua muuttamaan lainsäädäntöämme EU-lainsäädännön mukaiseksi. Käytännön ongelma on, kuka kantaisi vastuun mahdollisista taloudellisista seuraamuksista toiminnanharjoittajille, esimerkiksi kuka korvaisi laitosinvestoinnit? Komissio ei valvoa asiaa aktiivisesti, mutta on aina mahdollista, että joku valittaa komissiolle, jos EU-lainsäädännöstä poiketaan.

13. Jos hevosyrittäjä haluaisi nyt perustaa laitoksen lannan polttoon, onko investointiin mahdollista saada tukea?

Maaseudunkehittämisohjelmasta on maaseudulla toimivien hevosyrittäjien mahdollisuus saada investointitukea energiainvestointeihin. Investointitukea ei voida kuitenkaan myöntää lainvastaiseen toimintaan.

14. Miten hallitusohjelman kirjaus hevosenlannan energiakäytön edistämisestä käytännössä tulee etenemään?

EU:n ns. sivutuoteasetuksen (1069/2011) nojalla on mahdollista säätää (komission asetus 142/2011) niistä edellytyksistä, joiden täytyessä hevosen lantaa voidaan käyttää polttoaineena tavanomaisissa kiinteän polttoaineen polttolaitoksissa. Tähän mennessä asia ei ole kuitenkaan edennyt EU:ssa, vaikka kaikki jäsenvaltiot ovat sitä kannattaneet. Komissio haluaa päätöksenteon tueksi mittaustuloksia polton päästöistä. Seuraava askel on, että ministeriöt rahoittavat hevosen lannan polttokokeita erikokoisissa laitoksissa, jotta saadaan hevosen lanta lisättyä tähän asetukseen. FORTUM Oy pilotoi jo parhaillaan hevosenlannan energiahyödyntämistä sähkön ja lämmön tuotantoon Järvenpään voimalaitoksella.

MMM käynnistää 2016 kolmevuotisen valtakunnallisen hevosenlannan hyödyntämistä edistävän hankkeen. Hankkeen tavoitteena on edistää hevosenlannan energia ja muuta hyötykäyttöä. Hankekoordinaattori toimii tiiviissä yhteistyössä hevosalan järjestöjen ja toimijoiden kanssa ja etsii talleille sopivia teknisiä ja rahoitusratkaisuja, joilla edistetään lannan energiakäyttöä ja ravinteiden kierrätystä.